Ɛbɛ yɔɔ Ajɛya Kɩgbɛndʋʋ ŋgbɛyɛ (ONU) ɖʋwa se ɖɩlakɩ tʋma naayɛ pɩŋzɩ kudoku taa se pɩsɩna kedeŋga kpeekpe huu nʋmaʋ taa?

Ajɛya Kɩgbɛŋdʋʋ ŋgbɛyɛ kɔyɔɔdɩ tʋma naayɛ labʋ tɔm ; mbʋ ɖɩ-takayaɣ taa mayʋ sɔsɔ takaa se ɛna tʋma wena palaba yaa padala 2003 pɩnaɣ taa yɔ. Ɛtakaa nɛ pɩlɩ mbʋ yɔ, pɩ-taa natʋyʋ kɔyɔ.

Nations Unies

Ɛbɛ yɔɔ Ajɛya Kɩgbɛndʋʋ ŋgbɛyɛ (ONU) ɖʋwa se ɖɩlakɩ tʋma naayɛ pɩŋzɩ kudoku taa se pɩsɩna kedeŋga kpeekpe huu nʋmaʋ taa?

Ajɛya Kɩgbɛŋdʋʋ ŋgbɛyɛ kɔyɔɔdɩ tʋma naayɛ labʋ tɔm ; mbʋ ɖɩ-takayaɣ taa mayʋ sɔsɔ takaa se ɛna tʋma wena palaba yaa padala 2003 pɩnaɣ taa yɔ. Ɛtakaa ṇɛ pɩlɩɩ mbʋ yɔ, pɩ-taa natʋyʋ kɔyɔ.

Ajɛya Kɩgbɛndʋʋ ŋgbɛyɛ.

Tʋma wena paɖʋwa se palakɩ-yɛ huu nʋmaʋ.taa pɩŋzɩ kudoku taa yɔ.

- **Kʋñɔndʋtʋ sɔzɔtʋ nɛ ñɔɔsɩ pabasʋʋ.**

Pɩtalɩɣ 2015'lɛ : Ɛyaa mba pɔtɔkɩ pɩtalɩɣ dollar kʋyʋmʋʋ evemiye taa yɔ nɛ ñɔɔsɩ kʋʋ mba yɔ, pɔ-hɔɔlʋʋ pasaa

- **Ɛyaa kpeekpe ɩpɩzɩ pala kɔɔnɔɔ sukuli.**

Pɩtalɩɣ 2015'lɛ : ajɛya ɩpɩzɩ asɩna piya halaa nɛ abalaa nɛ sɩtɛ kɔɔnɔɔ sukuli.

- Pala nɛ halaa nɛ abalaa pɛwɛɛ kɩmaŋ, pɩsa nɛ halaa wɛɛ padɩ yɔɔ ɛzɩ abalaa yɔ.

Pɩtalɩɣ 2005'lɛ yaa 2015'lɛ : yee pɩsaŋ kɔyɔ, pɩtalɩɣ 2005 lɛ paɖɩzɩ kɩmaŋ kɩwɛʋ halaa nɛ abalaa pɛ-hɛkʋdaa kɔɔnɔɔ sukuli nɛ hɛkʋdaa ñɩŋgʋ pa-taa ; nɛ 2015 taa sukuli kɩtɛzʋʋ taa.

- **Piya ajama sɩm ɛpasɩ.**

Pɩtalɩɣ 2015'lɛ : Piya nzɩ sɩdatalɩda pɩnzɩ kagbanzɩ yɔ, nasɩlɛ ɩsɩbɩna nasidozo yɔɔ (2/3).

- Pɔcɔna asɔŋ yɔɔ camɩyɛ nɛ ɩwɛɛna tɔnʋʋ taa alaafɩya .

Pɩtalɩɣ 2015'lɛ : Asɔŋ nɩɩnza yɔɔ lɛ, niidozo ɩsɩbɩna (3/4).

- Pasɩzɩ VIH/Sida, pɔtʋ kʋdɔŋ nɛ kʋdɔmɩŋ lɛɛŋ.

- Pɩtalɩɣ 2015'lɛ : paɖɩzɩ VIH/Sida, pɔtʋ kʋdɔŋ nɛ kʋdɔmɩŋ lɛɛŋ, nɛ sɩm pasɩ.

- **Pakandɩ ɛjaɖɛ yɔɔ ñɩm yɔɔ nɛ pɩdaatɛ.**

□ Pasʋzɩ ajɛya politiki tʋma taa huuleɖuu lɛɣtʋ nɛ pɩsa paɖɩɣ nʋmaʋ mbʋ pɩwɛɛkɩɣ ɛjaɖɛ yɔɔ ñɩm ɖɔkʋʋ lɛɛlɛyɔ yɔ;

□ **Pɩtalɩɣ 2015'lɛ**, ɛyaa mba palakɩ lɩm kɩbam kʋñɔŋ yɔ, pɔ-hɔɔlʋʋ pasaa.

□ **Pɩtalɩɣ 2020 lɛ,** pasɩna kuduyijamɩŋ tɛɛ sʋyaa kudokiŋ ɛgbɔŋ mɩnʋʋ.

- **Paɖʋ ajɛya kpeekpe ɖama sɩnaʋ taabalɩyɛ huu nʋmaʋ taa.**

□ Pala nɛ tadɩyɛ nɛ liidiye tʋma tɔyɩna paa weyi, pʋcɔ nɛ pɩla mbʋ'lɛ, pɩwɛɛ se pɔɖɔkɩ ɛjaɖɛ camɩyɛ, pala huu tʋma, palʋ nɛ kʋñɔndʋtʋ pasɩ paa ɛjaɖɛ nɖɩ'lɛ ɖɩ-taa nɛ ajɛɛgbaka taa.

□ Pɔcɔna nɛ pana mbʋ pɩcɛyɩɣ tanɩm ajɛya wena a-taa talʋʋ caɣ kaɖɛ yɔ, wena aposina teŋguu yɔ nɛ ajɛya cɩkpena wena awɛ lɩm taa yɔ nɛ pasɩna-yɛ.

□ Pañɩnɩ lɛɣtʋ natʋyʋ nɛ pɔkɔna tanɩm ajɛya kɩma tɔm ñʋʋ.

□ Pañɩnɩ tʋma kɩbana wena akɔŋna liidiye yɔ nɛ pɛcɛlɛ evebiya.

☐ Ajɛya nɛ kɔ tɩnaa panɩɩna ɖama nɛ kɔ ɩdaakɩlɩ liidiye tanɩm ajɛya taa.

☐ Ajɛya nɛ tʋma wena awɛ adɩ yɔɔ yɔ panɩɩna ɖama nɛ peheyi ɛyaa wondu ndʋ tʋkɔna lɛɣtʋ kɩvatʋ lɛɛlɛyɔ yɔ tʋ-tɔm ; ɛzɩ radio nɛ télévision yɔ.

Tʋma wena pɔtɔma palakɩ-yɛ piŋzɩ kudoku taa huu nʋmaʋ taa yɔ, a-tɔm tɛmɩna we ?

Tamaɣ 1 : Kʋñɔndʋtʋ sɔzɔtʋ nɛ ñɔɔsɩ papasʋʋ.

Kihiym : Pɩtalɩɣ 2015'lɛ, ɛyaa mba pɔtɔkɩ pɩtalɩɣ dollar kʋyʋmʋʋ evemiye taa yɔ nɛ ñɔɔsɩɩ kʋʋ mba yɔ, pɔ-hɔɔlʋʋ pasaa.

Sʋʋtʋ : Sɔnɔ ɖɩnaɣʋ yɔ, tanɩm ajɛya taa ɛyaa ɛgbɔŋ kudoku nɛ nabʋyʋ (1,2 milliards) cɛyɩɣ padɩ nɛ dollar kʋyʋmʋʋ evemiye taa, ɛyaa kudokiŋ ɛgbɔŋ taŋga nɛ nasɩdozo (800 milliards) ɩtɔkɩ tɔɔnasɩ kɩbaŋzɩ, piya ŋzɩ sɩdatalɩda pɩŋzɩ kagbaŋzɩ, nɛ sɩ-ñʋʋ wɛ kukokiŋ ɛgbɔŋ mɩnʋʋ nɛ nɩnʋwa yɔ (150millions) lɩm ɛɛtalɩɣ-sɩ ɖɔɖɔ. Sahara tɛɛ ɛyaa hɔɔlʋʋ wɛ kʋñɔndʋtʋ taa hali nɛ sɔnɔ.

Tijɛyʋʋ / Wayɩbɩsʋʋ : Ɖoo 1990 nɛ sɔnɔ yɔ, Sahara nɛ Asie wɩsɩ ɖʋɖʋyɛ hɔɔlʋʋ ɛyaa mba pɛwɛ kʋñɔŋ sɔsɔʋ taa yɔ, patasɩ ɖɔʋ ; Amérique latine nɛ Caraïbe ñɩmba ñɔdɔsɔzɩ. Wɩzɩ ɖɩlɩyɛ Asie nɛ hadɛ kiŋ ñɩŋgʋ ɛyaa ñɔɖɔŋ lʋbʋ se palɩ kʋñɔndʋtʋ taa ; hɛkʋtaa

Asie nɛ kɩ-hadɛ kiŋ ɛyaa ñɔɖɔŋ padɩɩ cɛyʋʋ ɖɔɖɔ se palɩɩ pɩdaa. Asie kpeekpe taa lɛ, ɛyaa naadozo (2/3) yɔɔ, ɛyaa naalɛ cɛyɩɣ padɩ nɛ dollar kʋyʋmʋʋ yeke koŋ evemiye taa.

Tamaɣ 2 : Ɛyaa kpeekpe ɩpɩzɩ pala kɔɔnɔɔ sukuli.

Kihiym : Pɩtalɩɣ 2015'lɛ, ajɛya ɩpɩzɩ asɩna piya halaa nɛ abalaa nɛ sɩtɛ kɔɔnɔɔ sukuli.

Svvtv : Ðɩnaɣʋ yɔ, ɛjaɖɛ yɔɔ piya nzɩ sɩtalɩ sukuli wobu nɛ siiwoki-kʋ yɔ, sɩtalɩ kudokiŋ ɛgbɔŋ mɩnʋʋ nɛ hiu nɛ nɩɩŋza (114millions), mbʋ lakɩna nɛ piya kagbaŋzɩ yɔɔ lɛ (1/5) kʋyʋmaɣ ɛɛtɩɩsɩŋ kalʋʋ nɛ maʋ.

Tɩjɛyvv / Wayɩbɩsvv : Sahara tɛ Afrika, hɛkʋdaa Asie nɛ kɩ-hadɛ nɛ wɩsɩ ɖʋɖʋyɛ Asie taa ɛyaa ɩcɛyɩ padɩ camɩyɛ nɛ pepiya pɩzɩ pɛtɛ kɔɔnɔɔ sukuli.

Tamaɣ 3 : Pala nɛ halaa nɛ abalaa pɛwɛɛ kɩmaŋ, pɩsa nɛ halaa wɛɛ padɩ yɔɔ ɛzɩ abalaa yɔ.

Kihiym : Yee pɩsaŋ kɔyɔ, pɩtalɩɣ 2005'lɛ paɖɩzɩ kɩmaŋ kɩɩwɛʋ halaa nɛ abalaa pɛ-hɛkʋdaa kɔɔnɔɔ sukuli nɛ hɛkʋdaa ñɩŋgʋ pa-taa ; nɛ 2015 taa sukuli kɩtɛzʋʋ taa.

Svvtv : Ðɩnaɣʋ yɔ, halɩbiya ŋzɩ sɩtalɩ sukuli wobu nɛ siiwoki yɔ, sɩtalɩ kudokiŋ ɛgbɔŋ nɩɩnʋwa nɛ hiu nɛ niidozo (63 millions). Kedeŋga kpeekpe yɔɔ'lɛ ajɛya nakʋ taa yeke halaa kɛ paɣtʋ lɩzɩyaa ñʋŋdɩnaa.

Tıjɛyvv / Wayıbısvv : Hɔɔlıŋ nıyı taa lɛ, ɛyaa ɖɔŋ padı cɛyʊʊ se halaa nɛ abalaa pɛwɛɛ kımaŋ sukuli wobu nʊmaʊ taa, ɛlɛ, Sahara tɛɛ Afrika, hɛkʊdaa Asie nɛ kı-hadɛ nɛ wısı ɖʊdʊyɛ Asie taa ɛyaa ñedefemda.

Tamaɣ 4 : Piya ajama sım ıpası.

Kihiɣm : Ɛyaa ıcɛyı padı nɛ 1990-2015 pɛ-hɛkʊdaa lɛ, piya ŋzı sıdatalıda pıŋzı kagbaŋzı yɔ, nasılɛ ısıbına nasidozo yɔɔ (2/3).

Svvtv : Paa pınaɣ ŋga, kedeŋga kpeekpe yɔɔ lɛ, piya kudokiŋ ɛgbɔŋ hiu nɛ kʊyʊmʊʊ (11millions) sıkına, ɛlɛ sı-taa nakɛyɛ tatalıda pınzı kagbanzı ; yaa piya kudoku nɛ mınzı nasılɛ sıkına ñıɣyʊʊ kʊyʊmʊʊ yɔɔ (1200/h). Piya ŋzı, sı-taa sakıyɛ sıkına kʊdɔmıŋ weyi yɔ, papızaɣ se pokolı-ı.

Tıjɛyvv / Wayıbısvv : Hɔɔlıŋ nıyı taa'lɛ, ɛyaa ɖɔŋ padı cɛyʊʊ se paɖıɣ piya ajama sım nʊmaʊ, Sahara tɛɛ Afrika ñacaɣ yem ; 1990 nɛ pıwolo pıtalı 2001 yɔ, kıdala nabʊyʊ ; hɛkʊdaa Asie nɛ kı-hadɛ nɛ wısı ɖʊɖʊyɛ Asie ɛyaa ñalabı mbʊ yɔ, pidenii ɛsıyɛ.

Tamaɣ 5 : Pɔcɔna asɔŋ yɔɔ camıyɛ nɛ ıwɛɛna tɔnʊʊ taa alaafıya.

Kihiɣm : Ɛyaa ıcɛyı padi nɛ 1990 nɛ 2015 pɛ-hɛkʊdaa'lɛ, asɔŋ nıŋza yɔɔ'lɛ, niidozo ısıbına (3/4).

Svvtv : Kedeŋga kpeekpe yɔɔ'lɛ, paa pınaɣ ŋga halaa hɔsı tınaa nabɛyɛ sıkı, lalaa ñası ɖulʊlıyɛ ; pa-ñʊʊ kɛɣ ɛzı kudokiŋ taŋga yɔ, yaa halʊ kʊyʊm cɛcɛyaɣ kʊyʊmaɣ taa. Sahara tɛɛ Afrika taa halʊ hɔɔdʊ kʊyʊm wɛna ñʊzıkʊʊ kʊyʊmʊʊ hiu nɛ loɖo yɔɔ (1/16) se ɛsı kıyakʊ ŋgʊ ɛlʊlʊʊ yɔ ki-wiye ; Amérique latine nɛ Caraïbe pa-taa'lɛ, halʊ hɔɔdʊ kʊyʊm ñɛwɛna ñʊzıkʊʊ kʊyʊmʊʊ mınʊʊ

nɛ nɩnʋwa nɛ hiu (1/160) yɔɔ ; wɩsɩ ɖɩlɩyɛ Asie ñɩnʋ ñɛwɛna ñʋzɩkʋʋ kʋyʋmʋʋ ñʋzɩkɩŋ taŋga nɛ nasidozo nɛ nɩnaza (1/840) yɔɔ. Ñɩm ajɛya taa halʋ hɔɔdʋ ñɛwɛna ñʋzɩkʋ kʋyʋmʋʋ kudokiŋ nɩlɛ nɛ taŋga nɛ nasidozo (1/2800) yɔɔ.

Tɩjɛyʋʋ / Wayɩbɩsʋʋ : Ɖɩtɛm naʋ mbʋ nɛ pɩɖɛɛ yɔ, pɩwɩlɩɣ-ɖʋ se ɖɩpɩzɩɣ nɛ ɖɩwɩlɩ-mɩ ɛyaa cɛyɩɣ padɩ cɛyʋʋ mbʋ halaa hɔsɩdɩnaa nɛ asɔŋ pa-sɩm pasʋʋ tɔm taa yɔ nɛ pʋtʋ kpayɩkpayɩ, ɛlɛ lɛɛlɛyɔ taa'lɛ tanɩm ajɛya tɛma tʋma wɛna labʋ pʋ-nʋmaʋ taa yɔ, ɖɩpɩzɩɣ nɛ ɖɩtɔ se apɩzɩɣ apasɩ halaa hɔsɩdɩnaa nɛ asɔŋ pa-sɩm, a-taa naayɛ tʋma wɛ weewee, ɛlɛ adɔɖɔɔ.

Tamaɣ 6 : Pasɩzɩ VIH/Sida, pɔtʋ kʋdɔŋ nɛ kʋdɔmɩŋ lɛɛŋ.

Kihiym : Pʋpɔzʋʋ se paɖɩzɩ VIH/Sida, pɔtʋ kʋdɔŋ nɛ kʋdɔmɩŋ lɛɛŋ, nɛ sɩm pasɩ.

Sʋʋtʋ : Sahara nɛ kɩ-haɖɛ ajɛya taa'lɛ, VIH/Sida kɩlɩɣna ɛyaa kʋʋ, kɩkɛ naza ñɩŋgʋ (4è) kedeŋga kpeekpe yɔɔ.

Sahara nɛ kɩ-hadɛ ajɛya taa kɩkɩlɩ tɔyʋʋ, lɛɛlɛyɔ kʋtɔyʋʋ Hadɛ Asie, CEI nɛ Caraïbe pa-taa yɔ.

Tijɛyʋʋ / Wayɩbɩsʋʋ : Kɩdatayɩ fayɩɩ nɛ pʋcʋ ajɛya naalɛ yeke pɩzɩ acamɩ-kʋ ; lɛɛna camɩ-kʋ lɔŋ, ɛlɛ pɩkɛna kɩjɛyʋʋ se pamaɣzɩ ɛyaa kpeekpe saasaa camɩyɛ, nɛ pana : awɛna-kʋ yaa afɛyɩna-kʋ.

Tamaɣ 7 : Pakandɩ ɛjaɖɛ yɔɔ ñɩm yɔɔ camɩyɛ nɛ pɩdaatɛ.

Kihiym : Pasʋzɩ ajɛya politiki tʋma taa huuleɖuu lɛɣtʋ nɛ pɩsa paɖɩɣ nʋmaʋ mbʋ pɩwɛɛkɩɣ ɛjaɖɛ yɔɔ ñɩm ɖɔkʋʋ lɛɛlɛyɔ yɔ ; pɩtalɩɣ

2015'lɛ, ɛyaa mba palakɩ lɩm kɩbam kʋñɔŋ yɔ, pɔ-hɔɔlʋʋ pasaa. Pɩtalɩɣ 2020'lɛ pasɩna kuduyijamɩŋ tɛɛ sʋyaa kudokiŋ ɛgbɔŋ mɩnʋʋ.

Sʋʋtʋ : Ɛyaa ɛzɩ ɛgbɔŋ kudokiŋ nɩɩlɛ nɛ nabʋyʋ pɛfɛyɩna ɖɔgɔtɔnaa sɔsaa ; ɛyaa ɛgbɔŋ kudoku nɛ nabʋyʋ ɖɔɖɔ ñaahikiɣ lɩm kɩbam.

Tɩjɛyʋʋ / Wayɩbɩsʋʋ : Ɛyaa ɖɔɔna padɩ cɛyʋʋ pɩŋŋ hɔɔlɩŋ nɩɩyɩ taa ; ɛlɛ tɛtʋ sɔsɔtʋ natʋyʋ taa'lɛ pɩɩɖɔŋ. Yee podokuli ɛsɛ tɔm ndʋ tʋ-yɔɔ lɛɛlɛyɔ, ajɛya cabɩ kɔŋ lɩm kɩbam kʋñɔŋ labʋ.

Mbʋ pʋpɔzʋʋ se pɛwɛɛna nɛ pɩsa pala pɩŋzɩ kudokutaa tʋma huu nʋmaʋ taa yɔ.

Tamaɣ 8 : Paɖʋ ajɛya kpeekpe ɖama sɩnaʋ taabalɩyɛ huu nʋmaʋ taa.

Kihiym : Ñɩm ajɛya pʋmʋnaa se ala nɛ tadɩyɛ nɛ liidiye tʋma tɔyɩna paa weyi. Ɛjaɖɛ camɩyɛ ɖɔkʋʋ, mbʋ pɩcɛyɩɣ samaɣ nɛ ɛyaa ɖɔʋ yɔ pɛwɛ tanɩm ajɛya taa kɔyɔ, apɩzɩɣ ahiɣ adɩ.

Sʋʋtʋ : Ñɩmdɩnaa tɔm se palakɩ mbʋ nɛ pasɩna ajama yɔ, padaaṣɔɔ-pʋ. Ñɩm ajɛya lʋkɩ lʋbɩyɛ nɖɩ se atʋʋ tanɩm ajɛya kɩma yɔ, adaaɖoo, acɛyɩ adɩ. Ñɩm ajɛya kekpeɣli Doha nɛ aɖʋ se alakɩ mbʋ nɛ pɩsɩna tanɩm ñɩna tadɩyɛ nʋmaʋ taa ajɛɛgbaka taa yɔ, adaasɔɔ tʋ-yɔɔ ; ɛzɩ aa̧tɔm se apasɩɣ a-tɛ haɖaa sɩnaʋ nɛ pɩwazɩ tanɩm ajɛya taa ñɩmba yɔ.

Tıjɛyʋʋ / Wayıbısʋʋ : Atɔma ɖɔɖɔ se pıtalıɣ 2006'lɛ, asɔzı dollarwaa ɛgbɔŋ kudokiŋ hiu nɛ loɖo (16 milliards $EU).
Tanım ajɛya nɛɛlɛ nɛ loɖo (26) wena atɔɔ kıma sakıyɛ yɔ, papaɣzıyɛ a-kıma kpeɣʋ.

Tanım ajɛya wena pıkılı-yɛ kɔzınaʋ yɔ, alɛ ñɛpɛdıɣ a-ñım nɛ ñımdınaa, mbʋ pʋyɔɔ yɔ aahɛyıɣ lambuu. Pʋcɔ nɛ papızı pala pıŋzı kudoku taa tʋma nɛ pʋcɔ 2015 talı'lɛ, pʋpɔzʋʋ se pokuli ɛsɛ sınaʋ, tadıyɛ nɛ kıma pɛ-hɛyʋʋ tɔm yɔɔ.

Ɛbɛ yɔɔ Ajɛya Kıgbɛndʋʋ ŋgbɛyɛ (ONU) ɖʋwa se ɖılakı tʋma naayɛ pıŋzı kudoku taa se pısına kedeŋga kpeekpe huu nʋmaʋ taa ?

Ajɛya tisaa se alakı tamasıı lutozo (8) yɔɔdı ndʋ se palabı-tʋ nɛ pısına huu tʋma yɔ ; mbʋ wılıɣna se aɖɔma Ajɛya Kıgbɛndʋʋ ŋgbɛyɛ (ONU) tɔma pala tʋma wena pıŋzı kudoku taa yɔ a-yɔɔ. Atisaa ɖɔɖɔ se acɛyıɣ adı, akpɛndı a-ɖoŋ, alʋ nɛ kʋñɔndʋtʋ, sukuli kiiwoku, ñɔɔsı, ɛjaɖɛ yɔɔ tɔm kınʋʋ, halaa nɛ abalaa pa-kımaŋ kıwɛʋ, piya hɔsı tınaa nɛ asɔŋ pa-sım, kʋdɔmıŋ nɛ ɛjaɖɛ yɔɔ ñım pʋʋtʋʋ pası.

Monterrey nɛ Johannesburg pe-kedizası taa patası ñʋʋ kam tamaɣ lutozo (8) ñıŋga tɔm yɔɔ, nɛ peheyi ñım ajɛya se apası tanımñınaa kıma, asına-yɛ nɛ pʋɖɔɔ, aha-yɛ nʋmaʋ nɛ awolo ñımdınaa mba pa-kıyakʋ, mulum ɛdaawɛɛ, nɛ papası-yɛ lɛɣtʋ ɖɔɖɔ. Tʋma wena paɖʋwaa se palakı-yɛ pıŋzı kudoku taa huu nʋmaʋ

taa yɔ, a-tɔm wılıɣ se Ajɛya tisaa se añakı pana nɛ aɖʋ ɖama sınaʋ ŋgbɛyɛ. Pıkɛna tanım ajɛya kıjɛyʋʋ se alɛɣzı a-taa politiki nɛ a-samaɣ ɖɔkʋʋ tʋma labʋ camıyɛ nɛ pıla pɛ-ɛyaa hʋnʋm nɛ pala pa-ñına a-nası taa. yee ñım ajɛya ıdasına-yɛ, nɛ atɛ apası a-kıma kɔyɔ, aapızıɣ ala ɛzı pʋpɔzʋʋ yɔ.

Ajɛya Kıgbɛndʋʋ ŋgbɛyɛ (ONU) taması ɖʋʋna ajɛya kpeekpe nisi se ala huu tʋma saasaa nɛ akɔɔ ana pı-tɛ kazʋwa.

Ajɛya Kıgbɛndʋʋ ŋgbɛyɛ (ONU) takayaɣ taa mayʋ sɔsɔ tʋmıyɛ.

Paa pınaɣ ŋga, Ajɛya Kıgbɛndʋʋ ŋgbɛyɛ (ONU) takayaɣ taa mayʋ sɔsɔ maɣ takayaɣ nɛ ɛkɛdıɣ ajɛya pıŋzı kudoku taa tʋma labʋ ɖɔŋ ɖɔm mbʋ se ɛyaa ıwɛɛna laŋhɛzıyɛ, ɖiɣɖiɣjaɣʋ, waɖɛ nɛ huuleɖuu nɛ pıwazı-wɛ yɔ pʋ-tɔm. Palakaɣ kediɣzaɣ 2000'lɛ ajɛya kpeekpe tisaa se pɔyɔɔdʋʋ pınzı kudoku taa tʋma wena a-tɔm yɔ, palabı-yɛ.

Takayaɣ taa mayʋ sɔsɔ Kofi Annan yɔɔdı tɔm ndʋ 2003 yɔ, tıtaɣna pınzı kudoku taa taması ŋzı si-kpeekpe ; mbʋ ɛmaɣzıɣ se, pıŋzı kudoku taa tʋma labʋ ɖɔma ɖɔm mbʋ camıyɛ ajɛya naayɛ taa yɔ, pıpızıɣ pʋɖɔ mbʋ ɖɔɖɔ ajɛya kpeekpe taa.

- ☐ Politiki nɛ liidiye pasına sınaʋ mbʋ ñaʋ nɛ palabına kajalaɣ tʋma wena huu nʋmaʋ taa ; ɛzı VIH/Sida nʋmaʋ ɖızʋ yɔ, pıwılıɣ se ajɛya pızıɣ akpeɣlı ɖama kpɛdɛyɛ, acɔɔ liidiye nɛ apasına kedeŋga kpeekpe sʋʋtʋ.

- ☐ Lɛɛlɛyɔ lakası nasıyı wılıɣ se kedeŋga kpeekpe yɔɔ hɔɔlıŋ nıyı ıkaɣ pızʋʋ ıla pıŋzı kudoku taa tʋma ana a-taa naayɛ.

☐ Pʊpɔzʊʊ se ajɛya politiki tɩnaa ikuli ɛsɛ kpɛdɛyɛ, nɛ pɩha paa weyi'lɛ waɖɛ nɛ ɛla tadɩyɛ, pasɩna tanɩm tɩnaa nɛ pinii ɛsɩyɛ, papasɩ pa-kɩma, pɩsa nɛ tanɩm ajɛya wɛɛna ñʊʊ leleŋ kɩmaŋ, nɛ kʊñɔndʊtʊ pasɩ a-taa.

Weyi ɛcaɣ se ɛkalɩ Kofi Annan tɔm kpeekpe lɛ, ewolo ɛna *WWW.Org/french/millenniumgoals*

Weyi ɛsɔɔlaa se patazɩ-ɩ pɩ-taa'lɛ, ewolo ɛna :

Département de l'information de l'ONU
Bureau S-104, Nations Unies
New York, Ny 10017, USA
Tél. : (1-212) 963-6877
Courriel : inquiries @un.org
Médias : mediainfo@un.org
WWW.un.org/french/millenniumgoals

Programme des Nations Unies pour le développement
One United Nation Plaza
New York, Ny 10017, USA
Tél. : (1-212) 9065103
WWW.undp.org/french/mdg/mdghome-f.htm

PNUD

Publié par le programme des Nations Unies pour le développement et par le Département de l'information de l'ONU
DPI/2321-Septembre 2003-5M

Traduit du français en kabiyè par
KAO Blanzoua